

**Monitor gezonde
leefomgeving 2022**

Gemeenteprofiel Waalre

Juli 2023

Wat is de impact van de leefomgeving op de gezondheid van volwassenen en ouderen?

De monitor gezonde leefomgeving is een vragenlijstonderzoek naar de beleving van de leefomgeving onder inwoners van 18 jaar en ouder in Noord-Brabant. De drie Brabantse GGD-en namen het initiatief voor deze monitor. De monitor gezonde leefomgeving is alleen in Brabant toegevoegd als extra module aan de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen in 2022.

De omgevingswet zal per 1 januari 2024 van kracht zijn en biedt kansen om in te zetten op een gezonde leefomgeving. Inzicht op basis van cijfers is daarbij van cruciaal belang. De Brabantse GGD-en willen gezondheid letterlijk op de kaart zetten. Via de landelijke Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen verzamelen we in Brabant al sinds 2009 belevingscijfers over de leefomgeving. Dat is uniek in Nederland. Deze belevingscijfers combineren wij met feitelijke cijfers over de leefomgeving op de [Brabantse Omgevingsscan \(BrOS\)](#).

In dit gemeenteprofiel zijn de resultaten te vinden van de monitor gezonde leefomgeving. Op de Brabantse Omgevingsscan zijn deze resultaten verwerkt op de verschillende thematische dashboards. Daarbij hoort een geografische kaart en database. In de database zijn de resultaten ook op wijkniveau te vinden.

Brabantse Omgevingsscan

In november 2019 wonnen de Brabantse GGD-en, in samenwerking met Het PON en Telos, de 'Aan de slag trofee' met de Brabantse OmgevingsScan (BrOS). De Aan de Slag Trofee wordt jaarlijks uitgereikt aan een inspirerend project dat voorbereidt op de Omgevingswet. De BrOS is een openbaar dashboard waarmee gemeenten en de provincie de gezondheid van Brabanders kunnen betrekken in besluiten over de leefomgeving. De BrOS combineert data over de leefomgeving met de gezondheidsbeleving van Brabanders. Die informatie is van belang voor de omgevingsvisie of het omgevingsplan. De BrOS bevat daarnaast inspiraties voor beleid.

Leeswijzer

Dit gemeenteprofiel beschrijft de belangrijkste resultaten van de Monitor Gezonde Leefomgeving Volwassenen en Ouderen 2022 voor Waalre. Het profiel is opgedeeld in thema's van de Brabantse OmgevingsScan. Per thema wordt beschreven hoe de situatie in 2022 was in de gemeente. Waar mogelijk en relevant wordt ook beschreven of er verschillen zijn met de provincie Noord-Brabant. Een volledig overzicht van de resultaten is terug te vinden in het tabellenboek op www.brabantscan.nl. Hier zijn alle resultaten uitgesplitst naar volwassenen (18 t/m 64 jaar) en ouderen (65+ jaar).

Achtergrondinformatie over de monitor:

- De doelgroep van het onderzoek zijn personen van 18 jaar en ouder die in Nederland wonen. Het CBS selecteert willekeurig personen uit de Basisregistratie Personen (BRP) die worden uitgenodigd voor deelname aan de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022. Dit noemen we een steekproef. De geselecteerde personen vormen samen een doorsnee van de Nederlandse bevolking.
- Om de resultaten zo representatief mogelijk te laten zijn voor de inwoners van de gemeente, zijn de resultaten gewogen. Dit houdt in dat meer gewicht is gegeven aan de antwoorden van groepen inwoners die verhoudingsgewijs weinig meededen aan het onderzoek. Er is minder gewicht gegeven aan de antwoorden van groepen inwoners die verhoudingsgewijs vaker meededen aan het onderzoek.
- Om de betrouwbaarheid van de resultaten en de privacy van de respondenten te waarborgen, worden resultaten alleen getoond als een minimum van 50 respondenten de vraag heeft ingevuld.
- Alle resultaten in deze rapportage zijn afgerond op hele percentages. Daardoor kan het voorkomen dat percentages niet optellen tot het totaal van 100%.

Meer informatie over hoe de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen is uitgevoerd, is te vinden op de website van [Monitorgezondheid](http://Monitorgezondheid.nl). De monitor Leefomgeving is een extra vragenmodule die door de drie Brabantse GGD-en is toegevoegd aan de landelijke monitor.

Geluid

Veehouderij

Geur

Lucht

Groen

Hitte

Sociale veiligheid

Sociale samenhang

Water

Straling

Omgevingsveiligheid

Licht

Verkeer

Lopen en fietsen

Gezonde woning

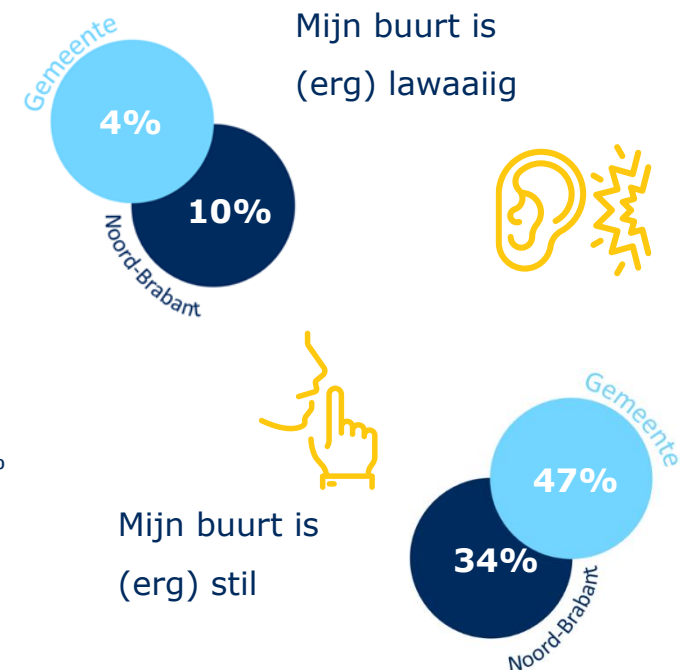
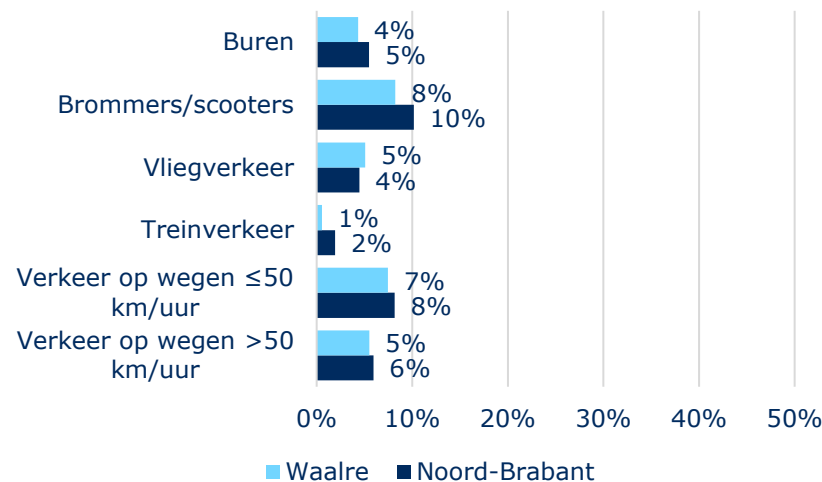
Klimaat

Provinciale kernboodschappen

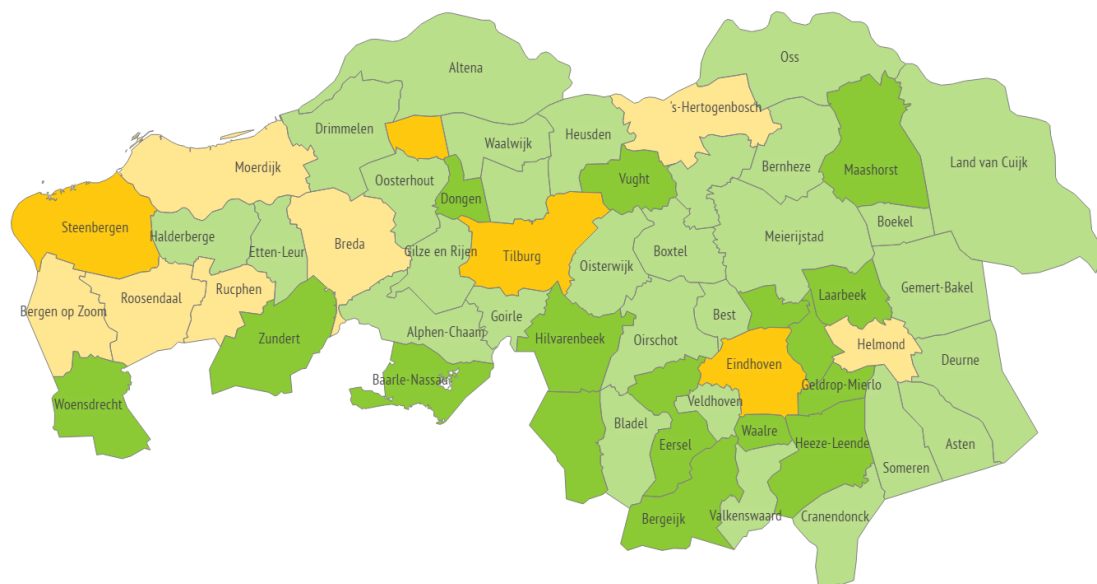
Effecten op gezondheid

- Geluid is na luchtverontreiniging de milieufactor met de meeste negatieve effecten op de gezondheid. Blootstelling aan geluid kan leiden tot (ernstige) **hinder, slaapverstoring** en een verhoogd risico op **hart- en vaatziekten** (zoals hoge bloeddruk).
- De belangrijkste bronnen van geluidshinder zijn wegverkeer, geluidsoverlast van burens en vliegverkeer.

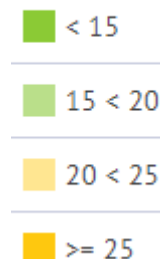
Ernstige geluidshinder van...

Wordt ernstig gehinderd door één of meer bronnen van geluid (%):

Legenda

Tips

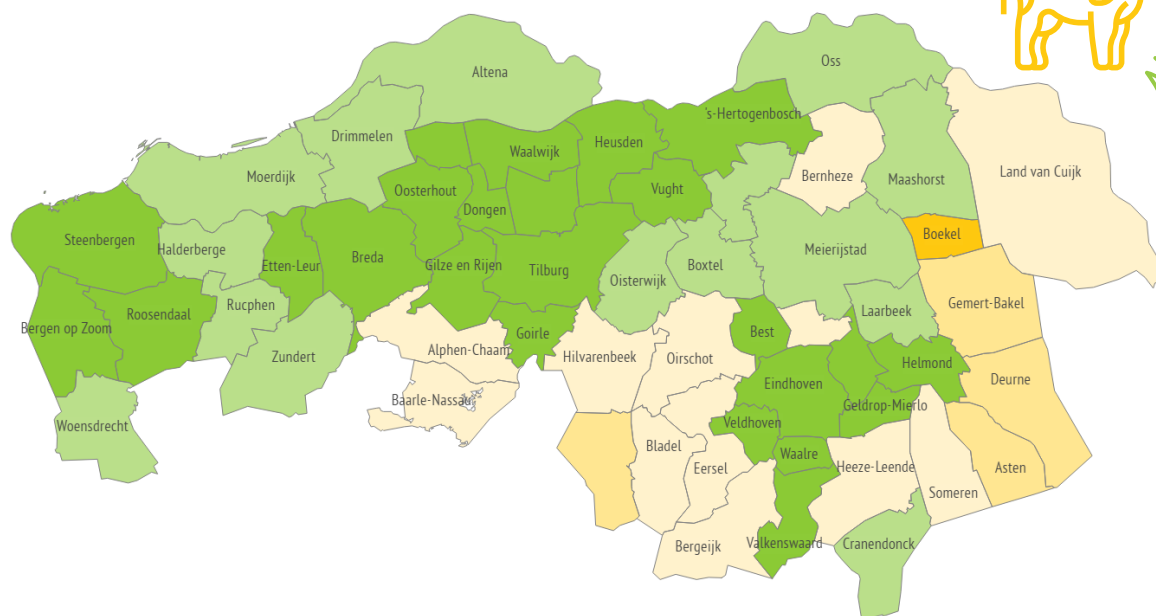
- Realiseer geluidsluwe plekken, zoals autovrije (woon)straten.
- Streef naar tenminste één aangename zijde bij woningen, zoals een groenstrook e.d.
- Houd rekening met cumulatie van geluid vanuit verschillende bronnen.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste geluidshinder is? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

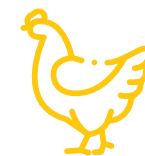
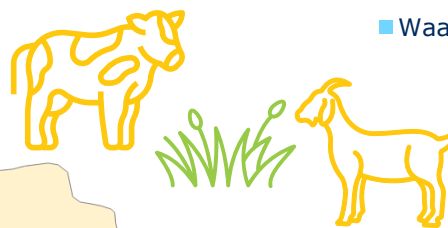
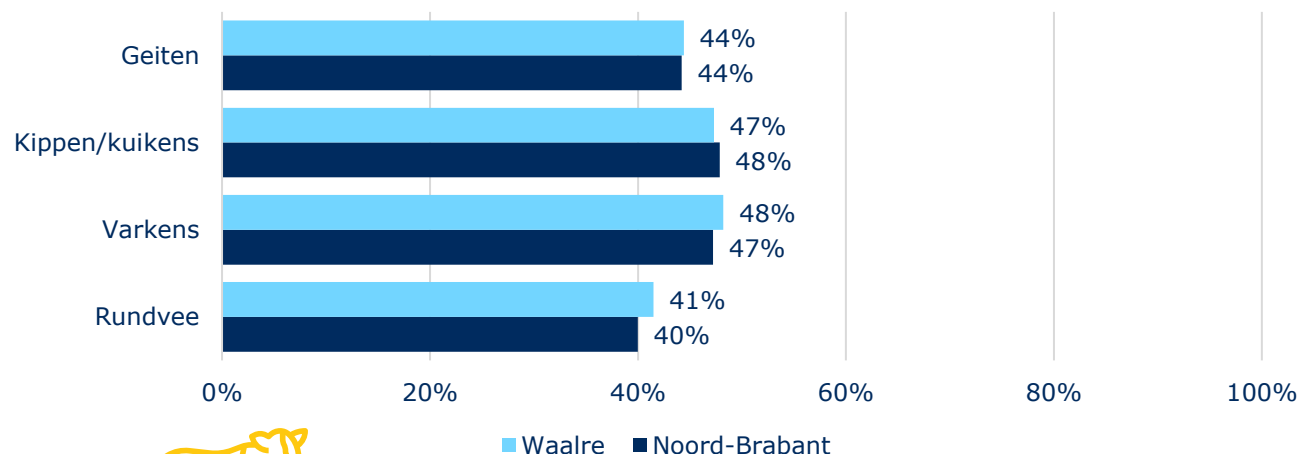
Effecten op gezondheid

- Geur, fijnstof, zoönosen en geluid van veehouderijen kunnen **hinder** en/of **gezondheidseffecten** veroorzaken.
- Er is een kleine kans op **zoönosen**.
- Mensen die in de buurt van een pluimveehouderij of een geitenhouderij wonen, hebben meer kans op een **longontsteking**.

Woont in de buurt van én is bezorgd over gezondheid door veehouderij (%):

Is bezorgd over de gezondheidseffecten van veehouderijbedrijven met...

Tips

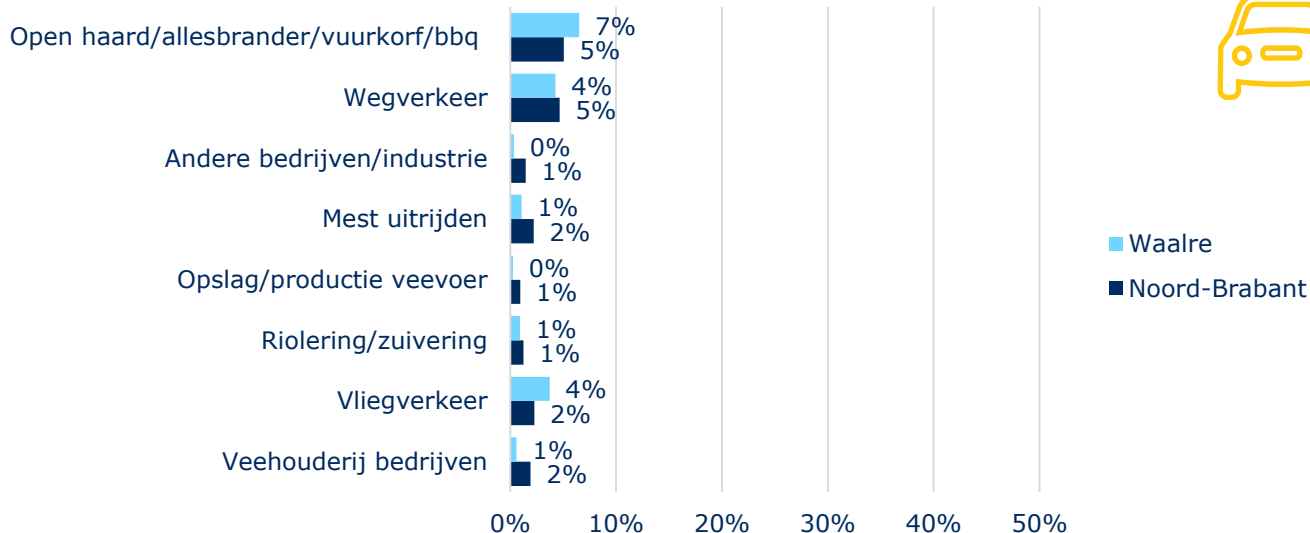
- Communiceer met omwonenden open over de gezondheidseffecten van veehouderijen.
- Vergroot de afstand tussen veehouderijen in verband met opeenhoping van geuremissies.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste inwoners bezorgd zijn over een veehouderij? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

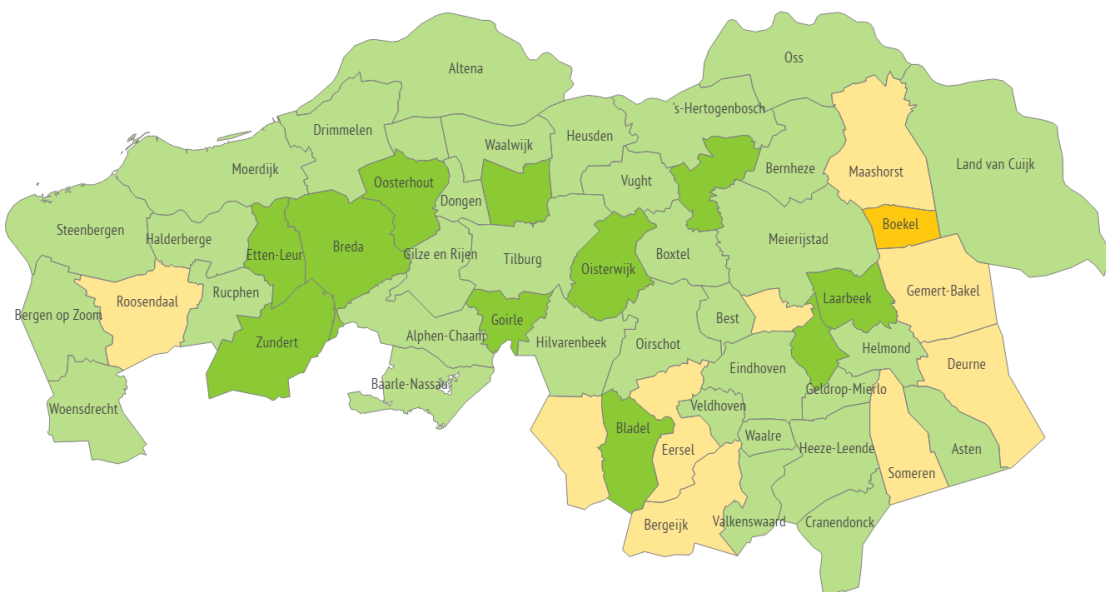
Effecten op gezondheid

- Geurhinder kan leiden tot lichamelijke klachten, zoals **hoofdpijn**, **misselijkheid**, **verstoorde ademhaling** en **verstoorde hartslag**.
- Geurhinder kan leiden tot **psychische klachten**, zoals spanningen.
- Mensen met **astma**, **allergieën** of **bepaalde vormen van overgevoeligheid** en mensen die bezorgd zijn, ervaren eerder hinder en bijbehorende symptomen dan andere mensen.

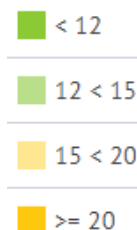
Ernstige geurhinder van...

Wordt ernstig gehinderd door één of meer bronnen van geur (%):

Legenda

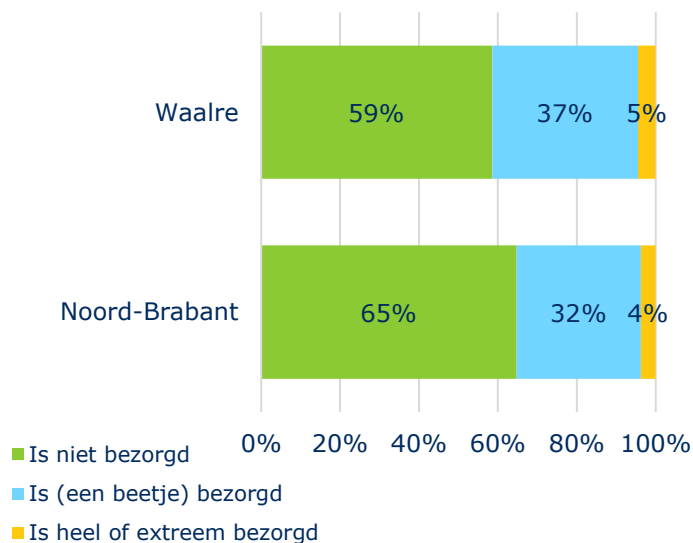
Tips

- Stel eigen gemeentelijke gebiedsgerichte doelstellingen op.
- Zoek met belanghebbenden naar gezamenlijke oplossingen.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste geurhinder is? Bekijk de pagina op de [BrOS!](#)

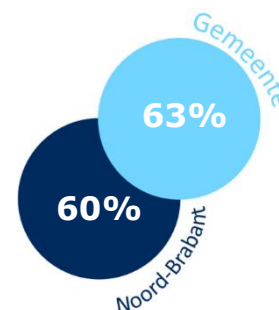
Effecten op gezondheid

- Langdurige blootstelling aan luchtverontreiniging verhoogt het risico op gezondheidseffecten. **Ouderen, kinderen, mensen met aandoeningen** zijn extra kwetsbaar.
- Gezondheidsklachten gerelateerd aan luchtverontreiniging van verkeer zijn met name **luchtwegaandoeningen** zoals astma en hart- en vaatziekten. Deze kunnen leiden tot **vroegtijdig overlijden**.

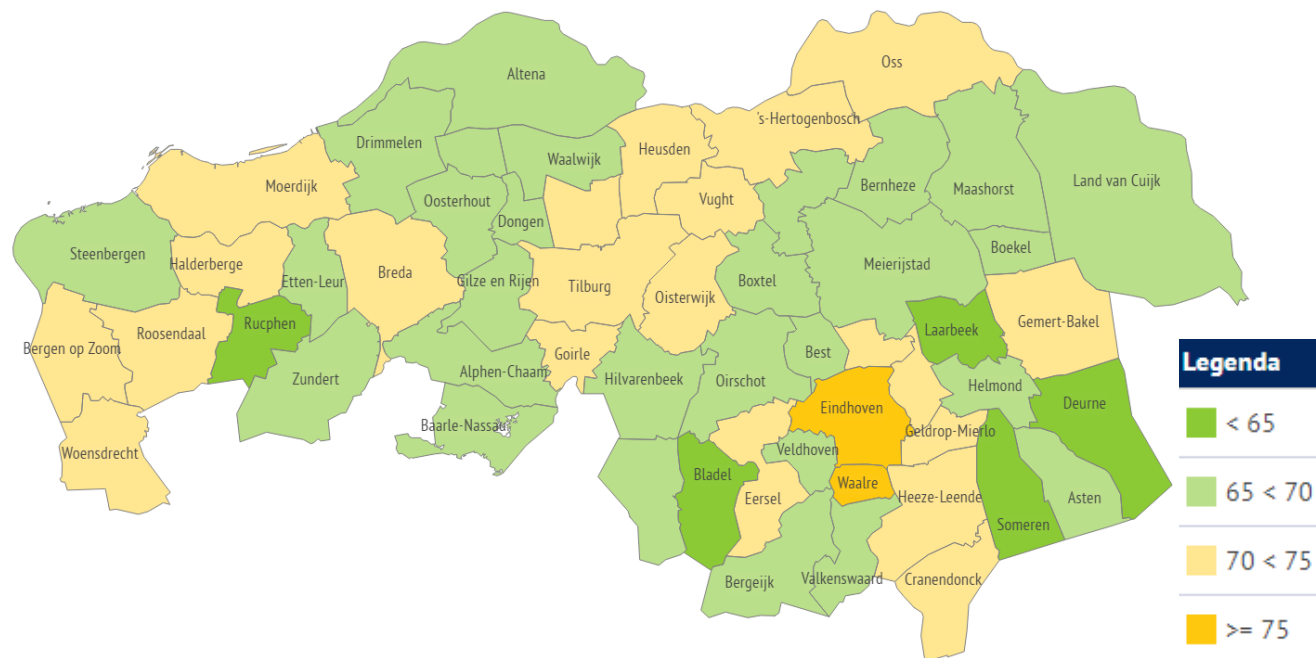
Is bezorgd over eigen gezondheid door luchtkwaliteit buitenshuis

Is bezorgd over eigen gezondheid door blootstelling aan stikstof

Is bezorgd over eigen gezondheid door blootstelling aan fijnstof (%):

Tips

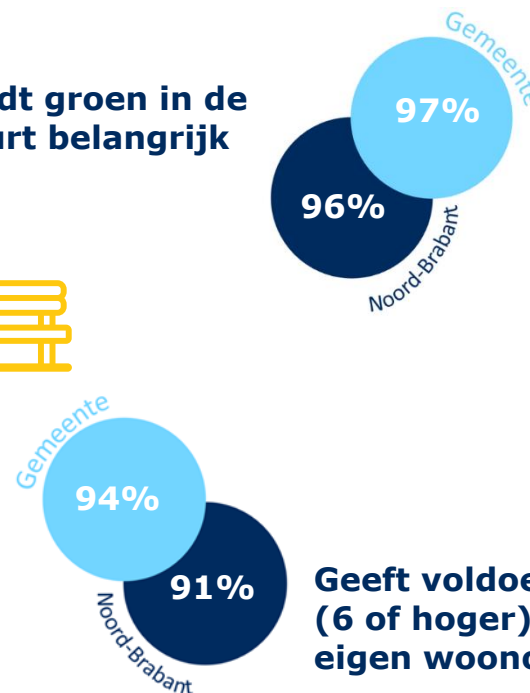
- Situeer gevoelige bestemmingen op zoveel mogelijk afstand van drukke wegen.
- Vergroot bewustzijn van inwoners om minder hout te stoken in de open haard, kachels en vuurkorven.
- Ben je benieuwd hoe inwoners de luchtkwaliteit ervaren? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

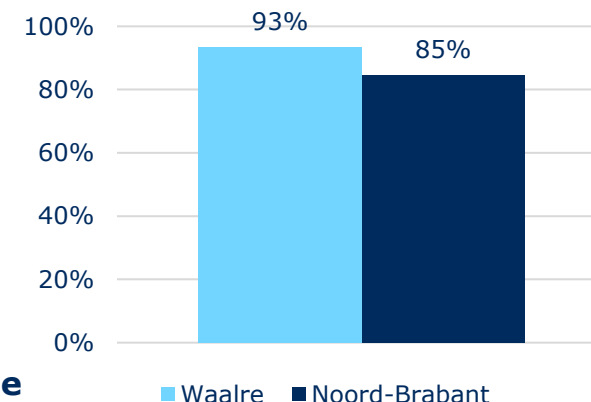
Effecten op gezondheid

- Een groene omgeving heeft een **positief effect** op de psychische gezondheid, onder andere bij vermoeidheid en stress.
- Groen in de buurt **stimuleert buiten spelen en bewegen** en helpt daarmee overgewicht en samenhangende ziekten tegen te gaan.
- Een aantrekkelijke buurt met parkjes en banken draagt bij aan het **ontmoeten** van mensen in de buurt, vooral voor ouderen.
- Groen is essentieel voor een **klimaatbestendige**, duurzame en gezonde woonomgeving.

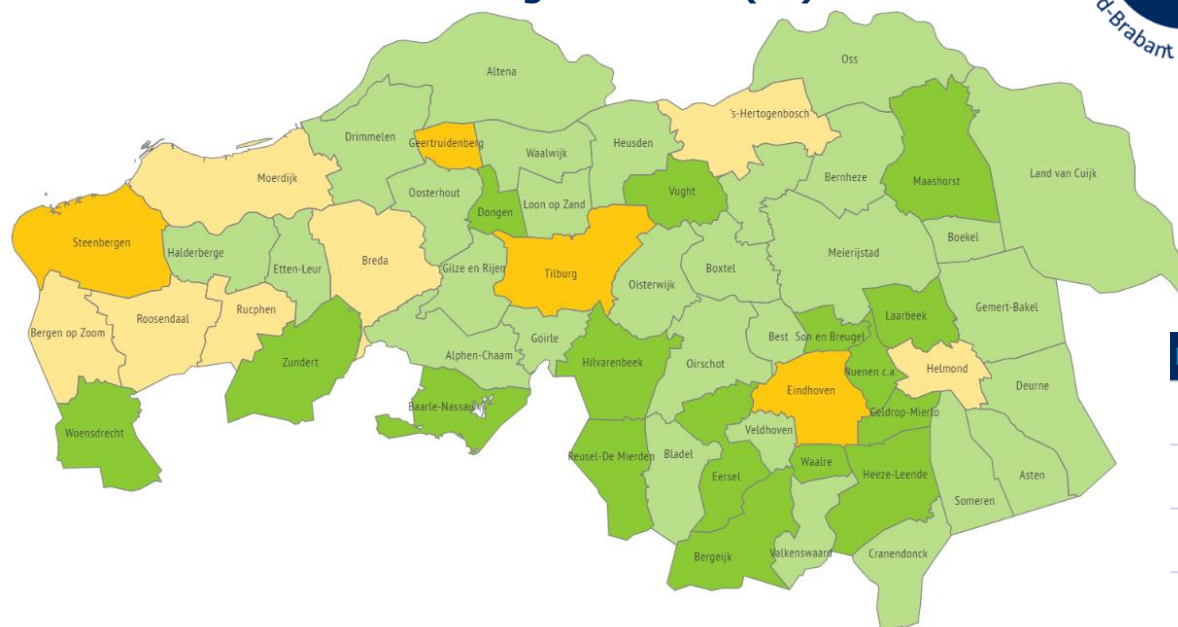
Vindt groen in de buurt belangrijk

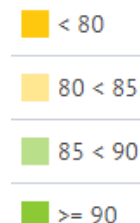
Vindt dat de buurt voldoende rustige plekken heeft

Vindt dat de buurt voldoende groen heeft (%):

Legenda

Tips

- Groene daken met mossen en grassen houden warmte buiten en kunnen wateroverlast voorkomen.
- Streef naar één aangename groene zijde van woningen. Denk bijvoorbeeld aan de ligging van tuinen, parkjes en/of water.
- Kies bij de inrichting voor soorten groen die weinig of geen allergische reacties oproepen.
- Ben je benieuwd naar het percentage groen in jouw gemeente? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

Hitte

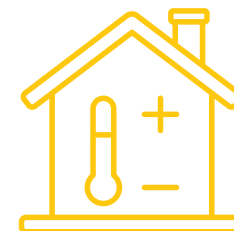
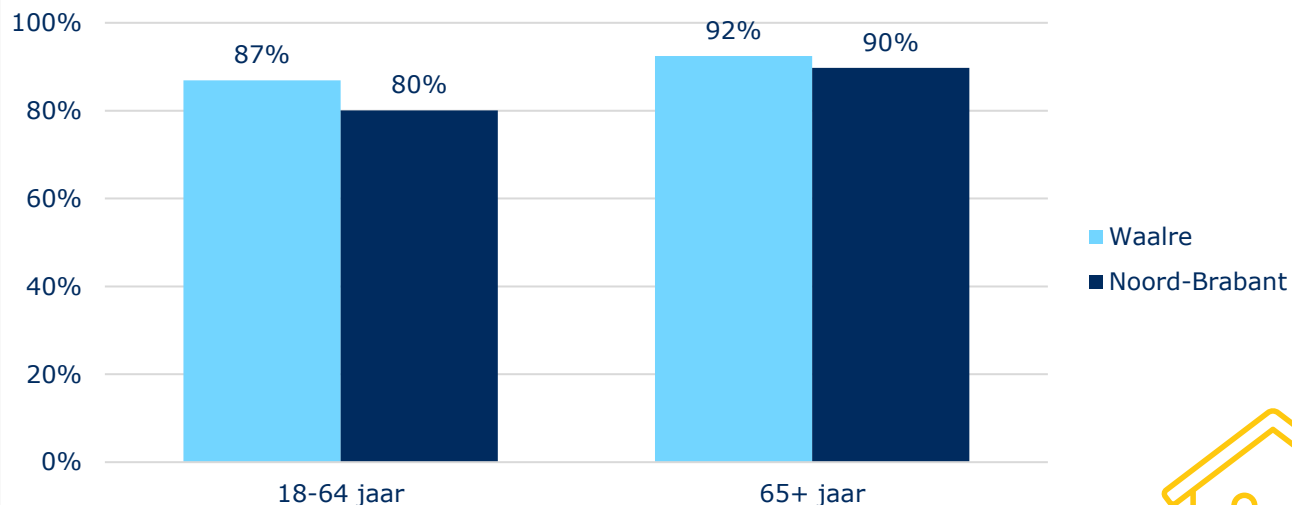
← Terug naar inhoudsopgave

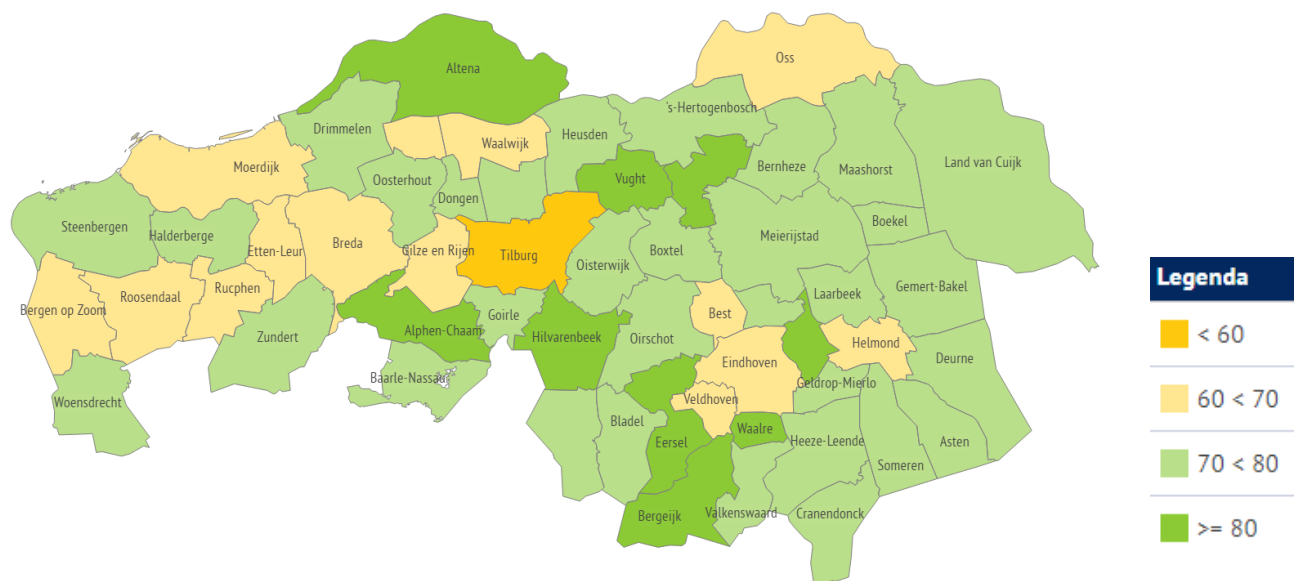
Effecten op gezondheid

- Gezondheidseffecten van hoge temperaturen variëren van **vermoeidheid** en **hoofdpijn** tot **ademhalingsproblemen** en ernstige aandoeningen als **hitteberoerte**.
- Tijdens perioden van hitte zijn er **meer ziekenhuisopnamen en sterfgevallen**.
- Risicogroepen tijdens hitte zijn **baby's, jonge kinderen, ouderen** en mensen met **chronische aandoeningen**.

Kan voldoende verkoeling vinden in de woning

Vindt dat de buurt voldoende plekken voor verkoeling heeft (%):

Tips

- Groene plekken en open water zorgen voor verkoeling.
- Groene daken met mossen en grassen houden warmte buiten en kunnen wateroverlast verminderen.
- Wil je weten wat de warmste plekken zijn in jouw gemeente? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

Sociale veiligheid

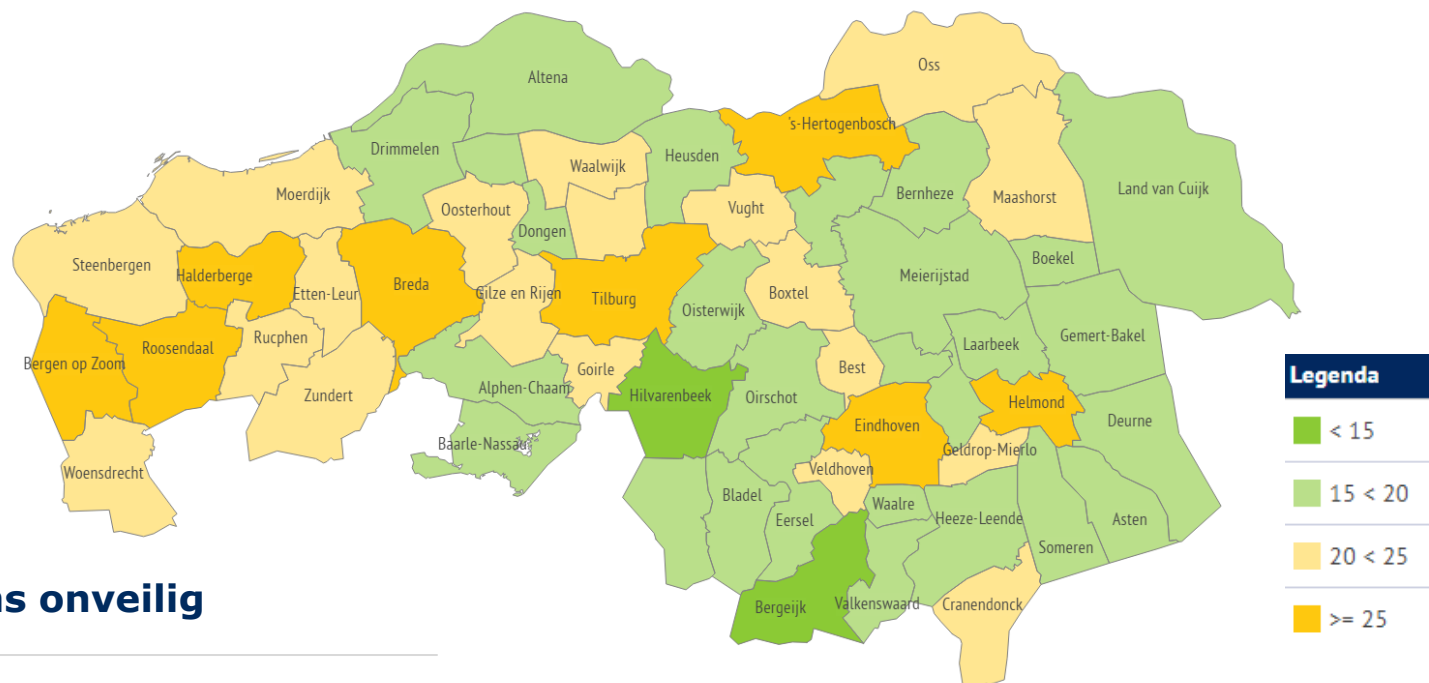
← Terug naar inhoudsopgave

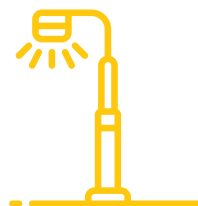
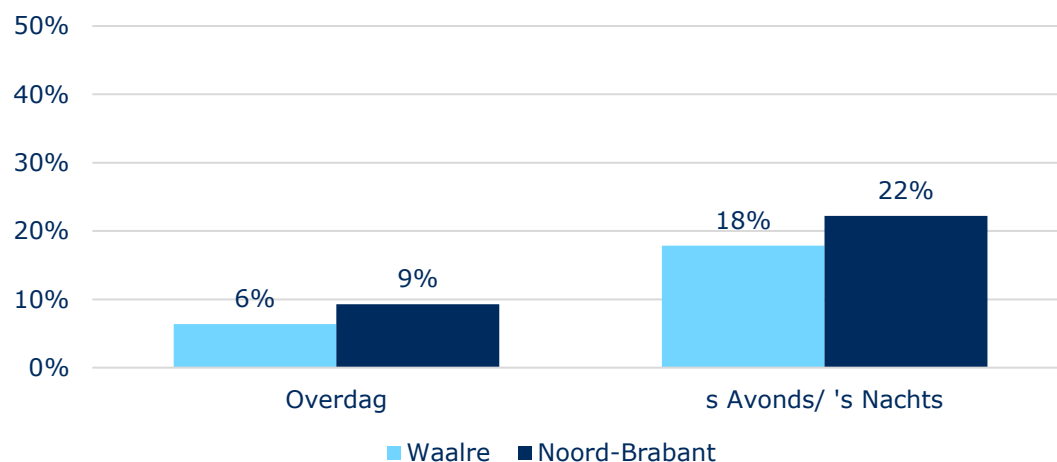
Effecten op gezondheid

- Mensen **voelen zich gezonder** in buurten waar ze zich veilig voelen dan in buurten waar ze zich onveilig voelen.
- Sociale onveiligheid kan **stress** veroorzaken en er bijvoorbeeld voor zorgen dat bewoners **minder snel naar buiten gaan**.

Voelt zich wel eens onveilig (%):

Voelt zich wel eens onveilig

Tips

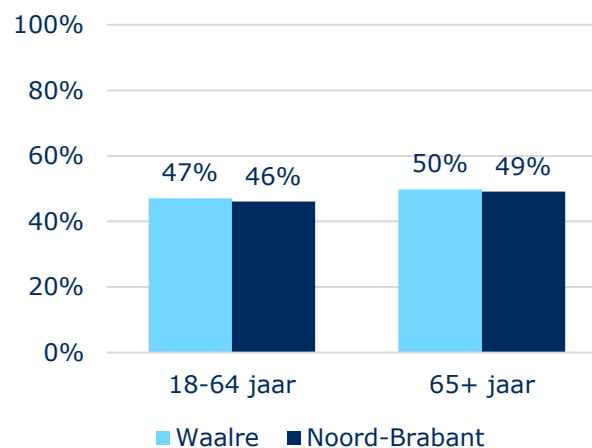
- Zorg voor een gevoel van veiligheid. Het onderhouden van de buitenruimte draagt ook bij aan een veilig gevoel. Denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van verlichting langs fietspaden en in tunnels.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste inwoners zich onveilig voelen? Bekijk de pagina op de [BrOS!](#)

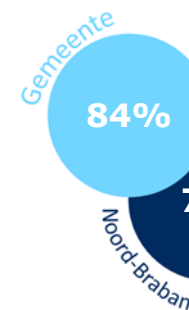
Effecten op gezondheid

- Mensen met veel sociale contacten en sociale steun hebben een grotere kans om **langer te leven**. Bovendien beschermen sociale contacten en sociale steun tegen **hart- en vaatziekten** en hebben een positieve invloed op de **mentale gezondheid**.
- **Eenzaamheid** is een grote risicofactor voor ziekte, zelfs in dezelfde mate als roken en obesitas.

Is eenzaam

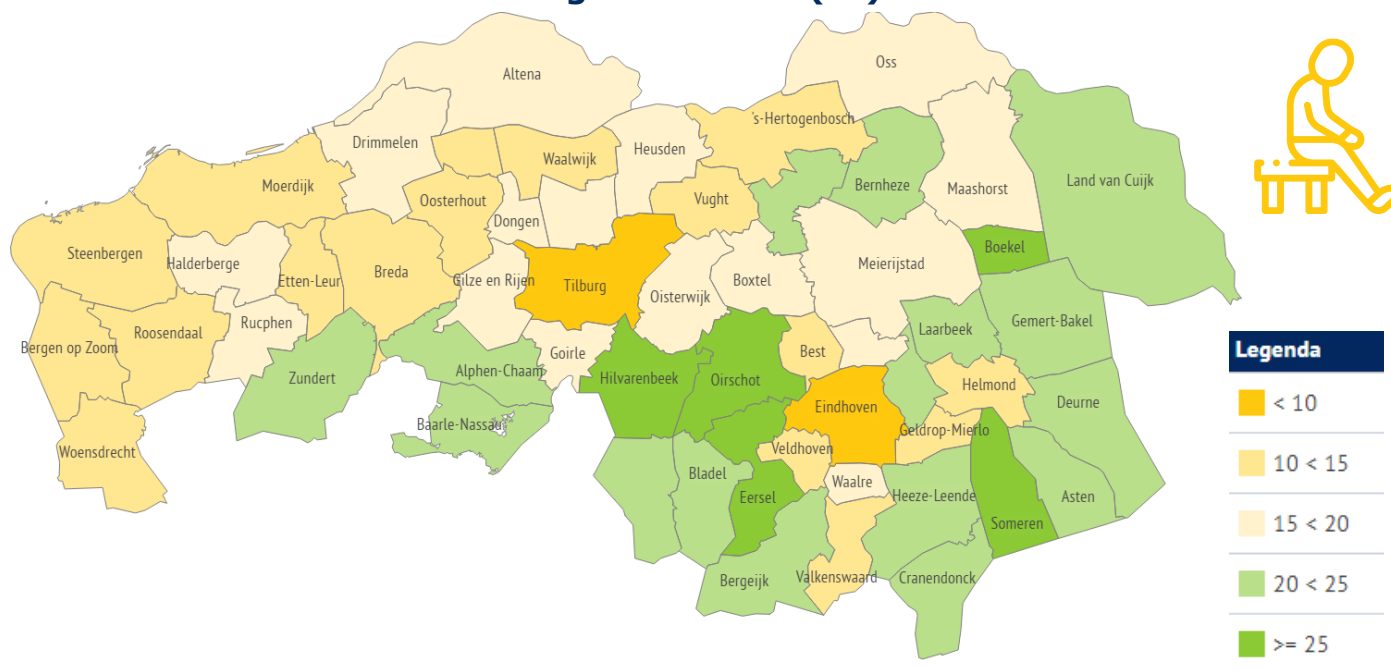

Heeft regelmatig contact met burens

Vindt dat de buurt voldoende ontmoetingsplekken buiten heeft

Ervaart veel sociale samenhang in de buurt (%):

Tips

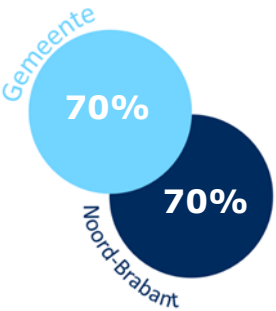
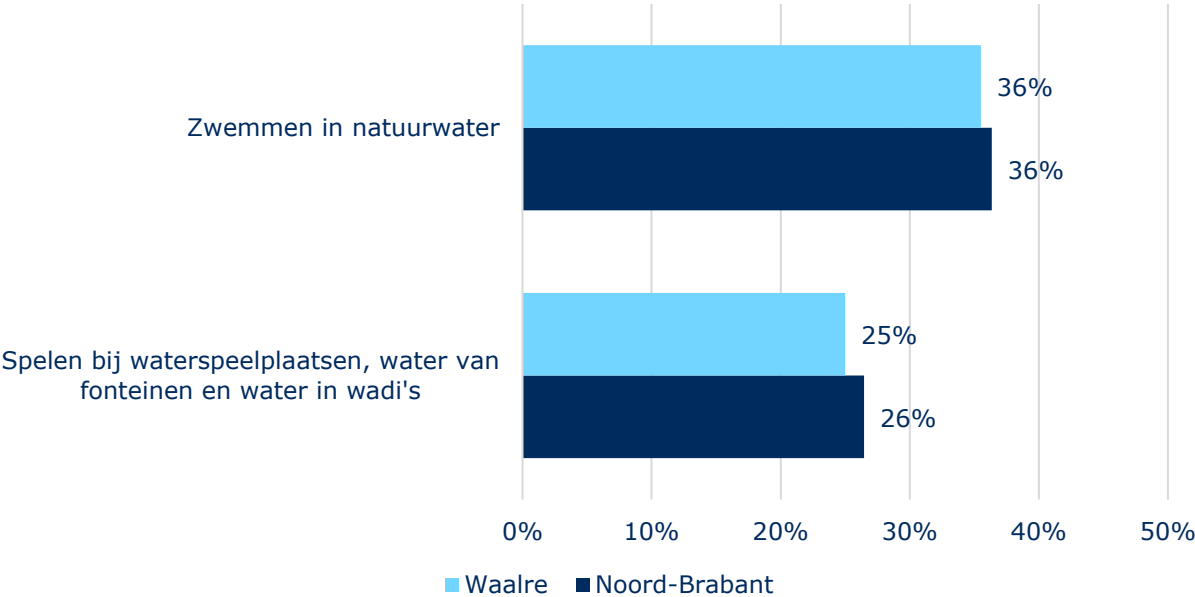
- Koppel verschillende functies in de wijk zoals bewegen en ontmoeten, bijvoorbeeld door bankjes te plaatsen.
- Zorg voor een toegankelijke buurt met voldoende (groene) rust- en ontmoetingsplekken langs wandelpaden en trottoirs zonder geparkeerde auto's en vuilcontainers.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste inwoners zich eenzaam voelen? Bekijk de pagina op de [BrOS!](#)

Effecten op gezondheid

- Water nodigt uit tot **bewegen, spelen** en **ontmoeten**.
- Water heeft een positief effect op **welzijn**, werkt **ontspannend** en **stress verlagend**.
- Water heeft een **concentratie verhogend effect** als je voldoende drinkt; het Voedingscentrum adviseert 1,5 tot 2 liter per dag.

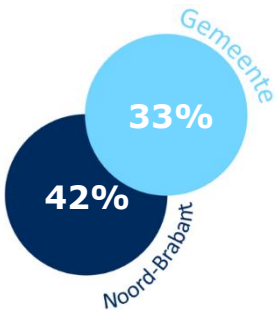
Is bezorgd over eigen gezondheid door...

Vindt dat de buurt voldoende water heeft

Vindt dat de buurt voldoende zwemwater heeft

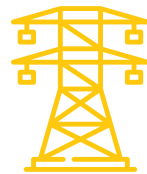
Tips

- Gebruik de [waterkwaliteitscheck](#).
- Stimuleer blauw en groen in de wijk.
- Het onttegenen van tuinen en pleinen zorgt dat water beter kan infiltreren.
- Watertappunten op strategische plekken stimuleren het drinken van water.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de inwoners vinden dat er voldoende water is? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

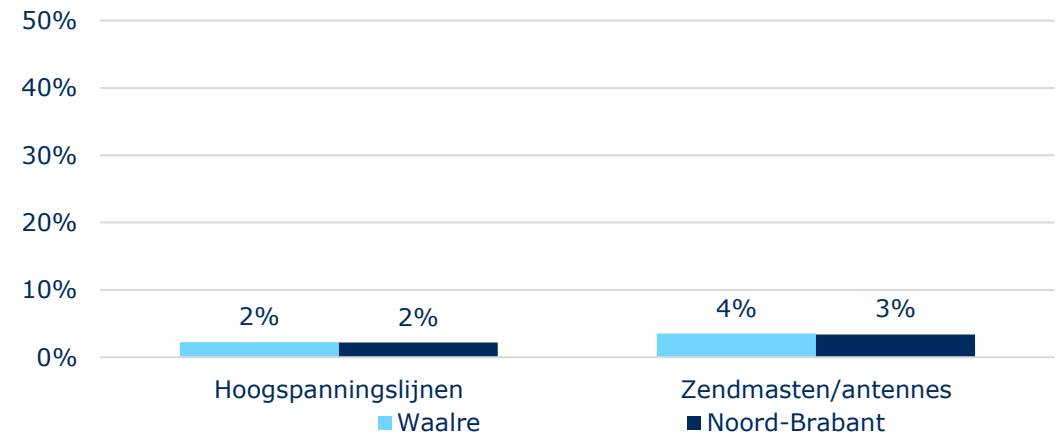

Effecten op gezondheid

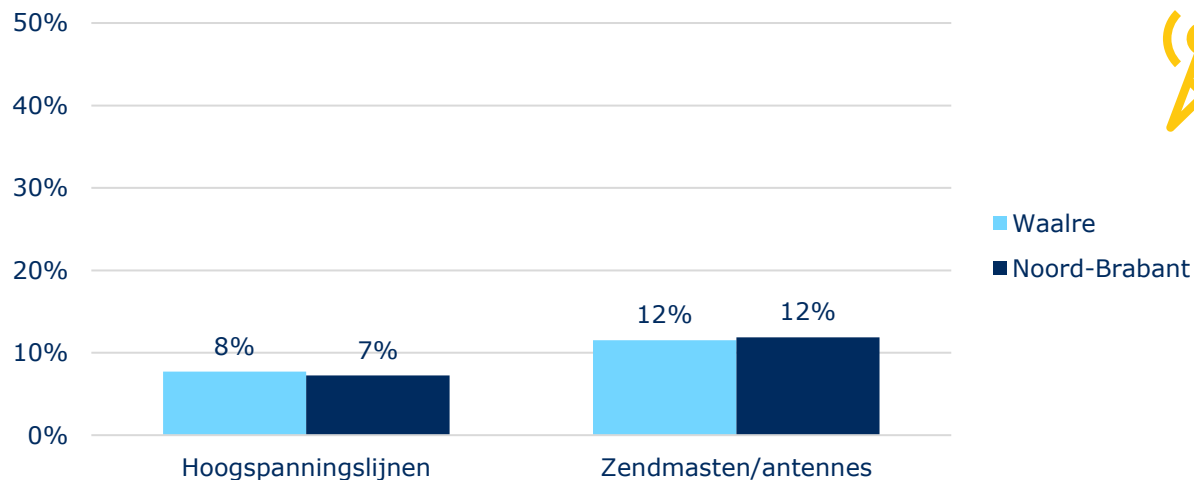
- Te veel straling van zendmasten of telefoons, kan je lichaam schaden door opwarming. Nergens in Nederland is zoveel straling aanwezig als in Brabant.
- Er zijn aanwijzingen dat kinderen die in de buurt van hoogspanningslijn wonen een iets hogere kans hebben om leukemie te krijgen dan andere kinderen. **Verder onderzoek is nodig waardoor dit veroorzaakt wordt.**
- Er zijn **géén aanwijzingen of bewijzen** dat je ziek kan worden door wonen nabij zendmasten.

Woont in de buurt van én is bezorgd over de invloed op eigen gezondheid van...

Woont in de buurt van...

Tips

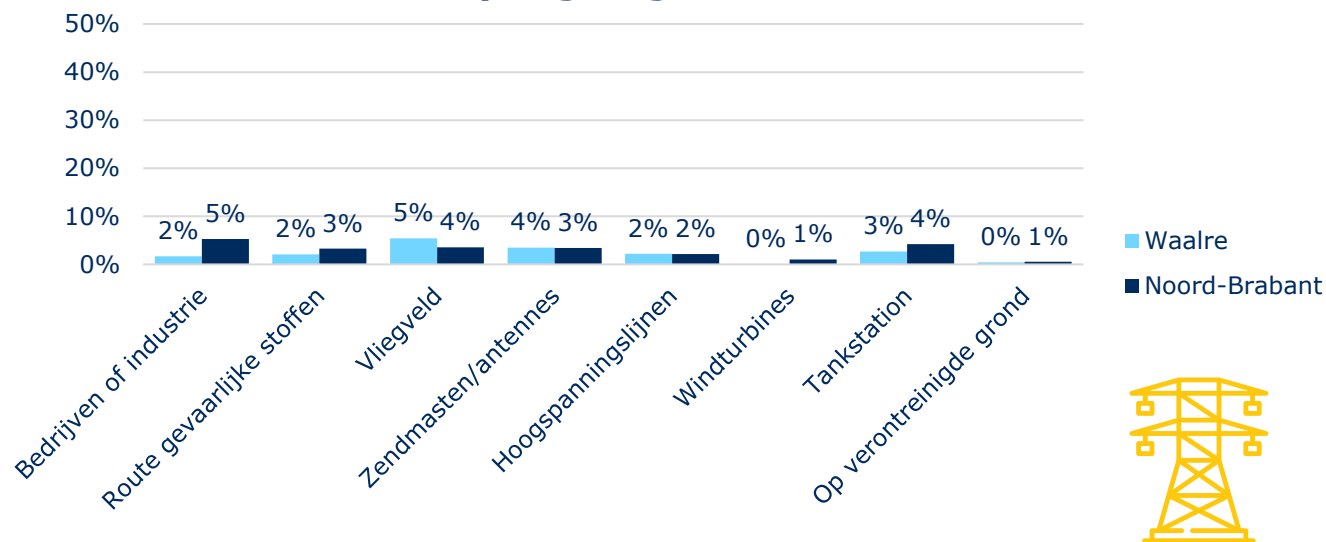
- Zorg voor duidelijk beleid en communicatie. Betrek bewoners tijdig bij plannen voor de plaatsing van een nieuwe zendinstallatie, transformatorhuisje, enzovoorts.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste bezorgdheid over straling is? Bekijk de pagina op de [BrOS!](#)

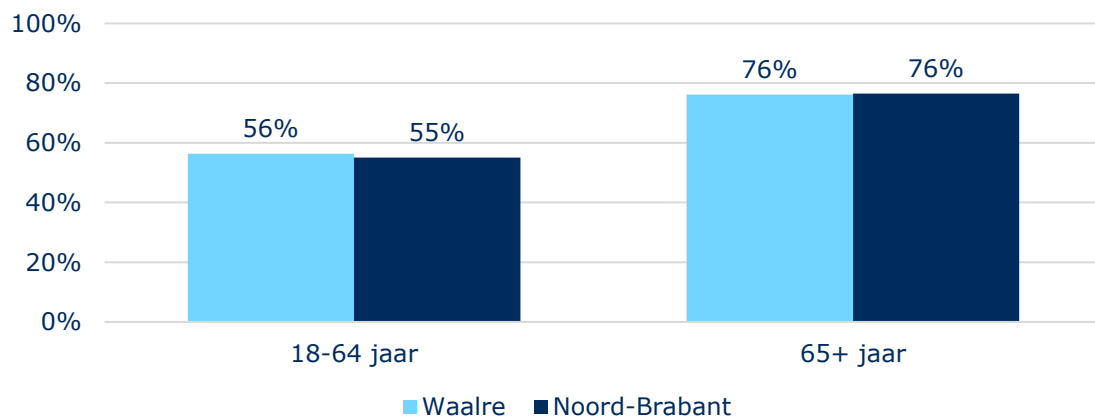
Effecten op gezondheid

- Risicobronnen zoals tankstations, bedrijventerreinen of windturbines kunnen zorgen voor **geluids- en geuroverlast**, een **onveilig gevoel** en **luchtverontreiniging** en leiden tot **stress**.
- De zichtbaarheid van risicobronnen speelt een grote rol bij de **veiligheidsbeleving**.

Woont in de buurt van én is bezorgd over de invloed op eigen gezondheid van...

Is bezorgd over eigen gezondheid door blootstelling aan PFAS

Tips

- Zorg voor een goede scheiding van wonen en industrie.
- Realiseer bij risicovolle objecten voldoende afstand tot gebouwen met kwetsbare groepen.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste inwoners bezorgd zijn over de omgevingsveiligheid? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

Licht

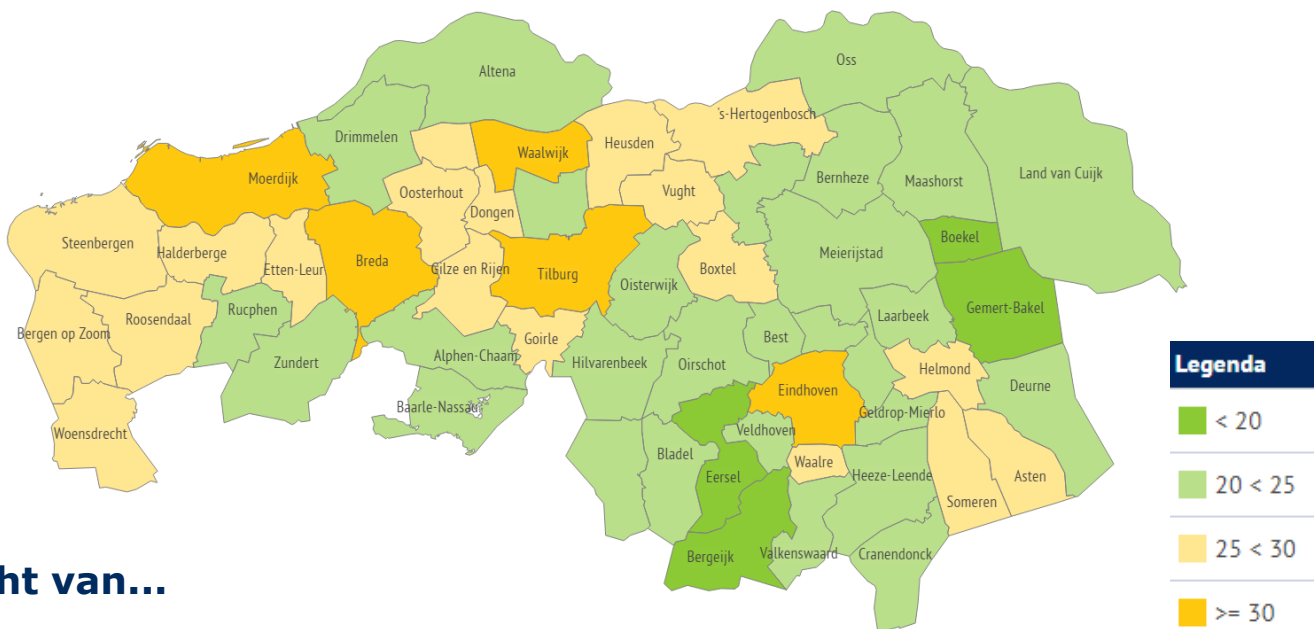
← Terug naar inhoudsopgave

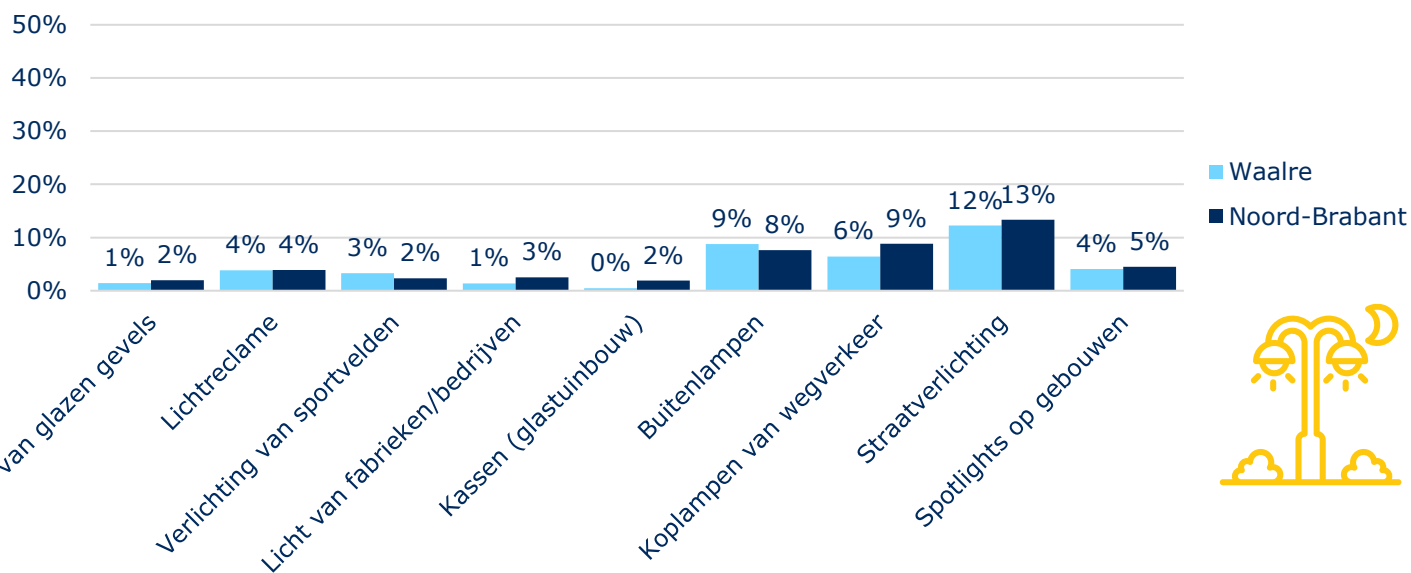
Effecten op gezondheid

- Kunstlicht in de nacht heeft een verstorende werking op mensen, dieren en planten. Kunstlicht kan zorgen voor de **verstoring van het slaap- waakritme** en kan gevoelens van **hinder** en **stress** geven.
- Licht wordt geassocieerd met positieve gevoelens zoals **veiligheid** en **gezelligheid**. Donker wordt steeds vaker geassocieerd met **rust** en **stilte**.
- Veel mensen voelen zich veiliger als er licht brandt.

Wordt thuis gehinderd door licht (%):

Wordt thuis gehinderd door licht van...

Tips

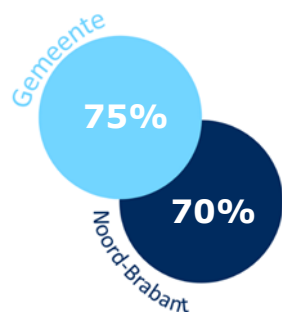
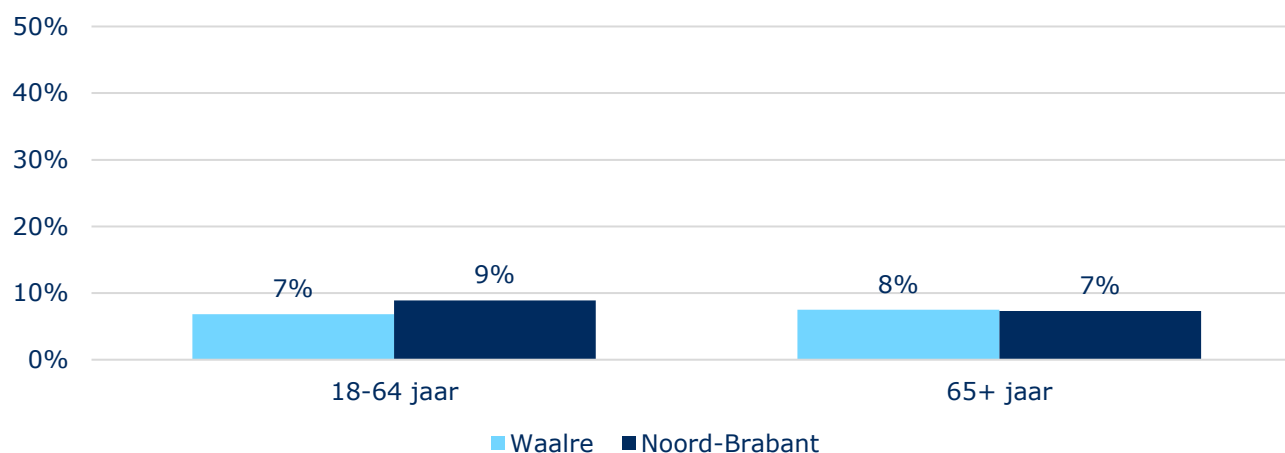
- Uitgangspunt bij het voorkomen van hinder of verstoring door kunstmatige verlichting is: verlicht niet als het niet nodig is, dus alleen als er geen alternatieven zijn.
- Maak gebruik van [de leidraad voor overheden](#) om beleid voor lichthinder uit te werken.
- Wil je weten waar in jouw gemeente veel lichthinder is? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

Effecten op gezondheid

- Veilige fiets- en looproutes naar scholen dragen direct bij aan **meer beweging**, minder drukte rond de school, **minder kans op ongevallen**, **betere luchtkwaliteit** en **minder geluidsoverlast**.
- Een goede en veilige fietsinfrastructuur met (gescheiden) fietspaden, fietsstroken, fietsdoorsteken, een goed wegdek en stallings- en oplaadmogelijkheden nabij voorzieningen en een sluitend fietsnetwerk, daagt mensen uit tot **meer bewegen**.

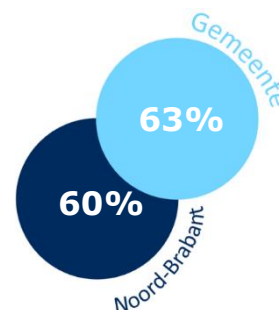
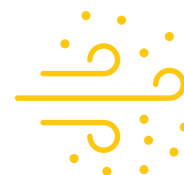
Is bezorgd over eigen gezondheid door wonen in een drukke straat

Is bezorgd over eigen gezondheid door de blootstelling aan fijnstof

Is bezorgd over eigen gezondheid door de blootstelling aan stikstof

Tips

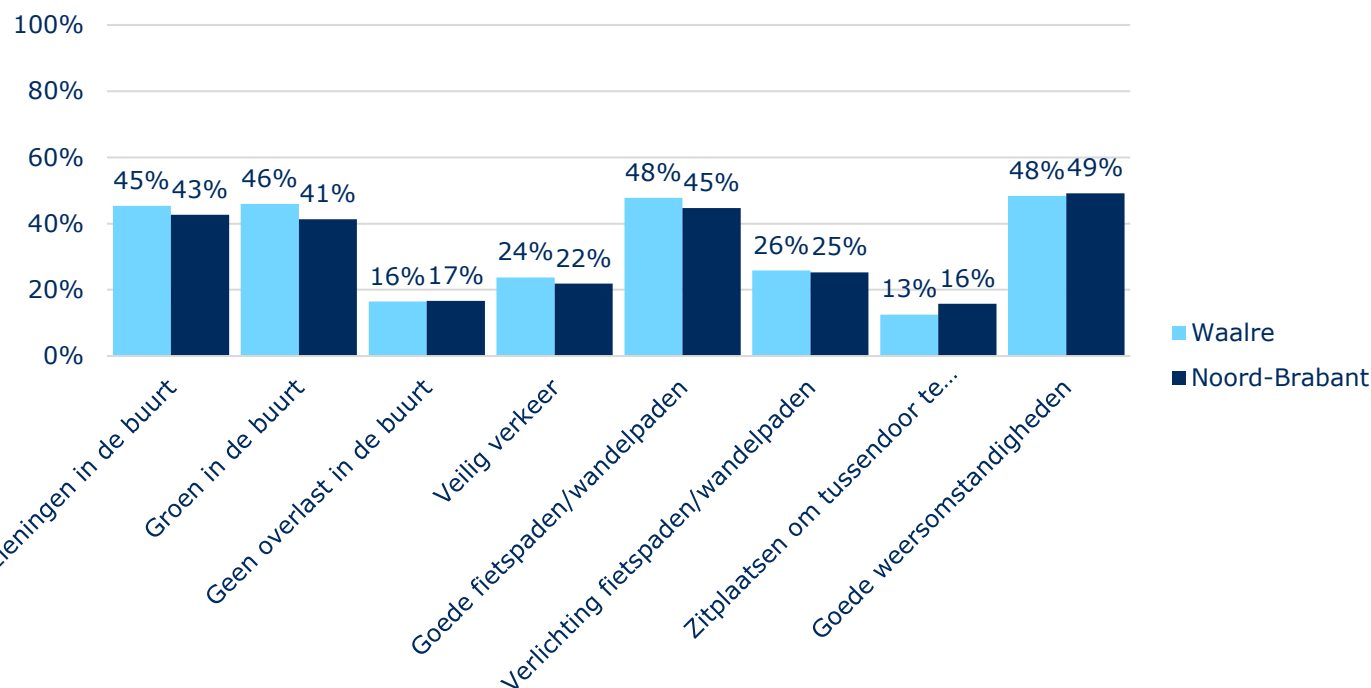
- Breng de snelheid en het gebruik van de auto in de wijk omlaag via beperkingen en hindernissen, zoals drempels of bomen.
- Stimuleer elektrisch rijden en het delen van (elektrische) voertuigen.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de verkeersonveilige plekken zijn? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

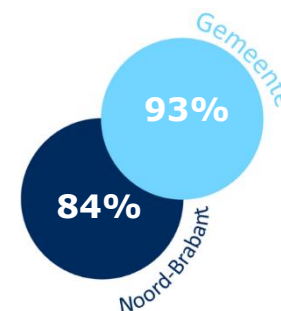
Effecten op gezondheid

- Bewegen heeft een positieve invloed op de fysieke en mentale gezondheid; zo helpt het **overgewicht** en **hart- en vaatziekten** te voorkomen. Het heeft een positief effect op het **zelfvertrouwen** en de **mentale veerkracht**.
- Samen sporten en bewegen stimuleert de sociale samenhang en helpt daarmee **eenzaamheid** en **isolement** te voorkomen.
- Sporten en bewegen bevordert de lenigheid en **zelfredzaamheid** van ouderen en **verlaagt ziekteverzuim** onder werknemers.

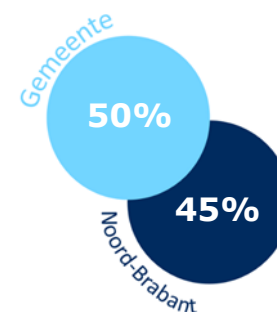
Redenen om vaker te wandelen of de fiets te pakken

Vindt dat de buurt aantrekkelijk is om in te bewegen

Voldoet aan de bewegnorm

Tips

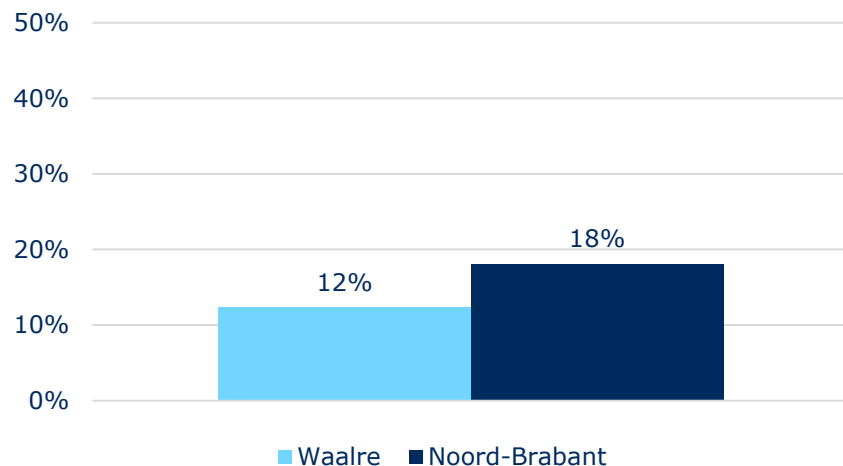
- Maak autogebruik minder aantrekkelijk door bepaalde gebieden autovrij of autoluw te maken of verhoog parkeerkosten.
- Prettige fiets- en wandelroutes van en naar buitengebieden verleiden tot gezond recreëren.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste inwoners voldoen aan de bewegrichtlijn? Bekijk de pagina op de [BrOS!](#)

Effecten op gezondheid

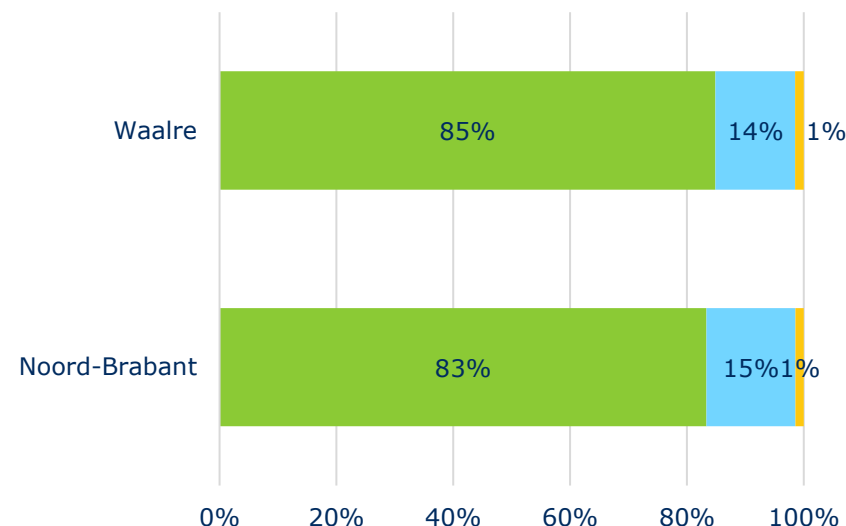
- Een gezond binnenmilieu voorkomt klachten van **vermoeidheid, hoofdpijn, luchtwegklachten en irritatie van ogen, neus en keel**.
- Vocht en schimmels kunnen luchtwegklachten verergeren.
- Een prettige en comfortabele woning draagt bij aan de **kwaliteit van leven, het mentaal welbevinden en zingeving**.

Heeft minimaal één probleem met het binnenklimaat van de woning

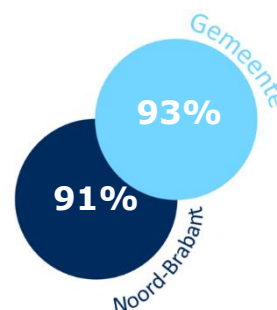

Is bezorgd over eigen gezondheid door luchtkwaliteit binnenshuis

- Is niet bezorgd
- Is (een beetje) bezorgd
- Is heel of extreem bezorgd

Geeft voldoende voor eigen woning

Tips

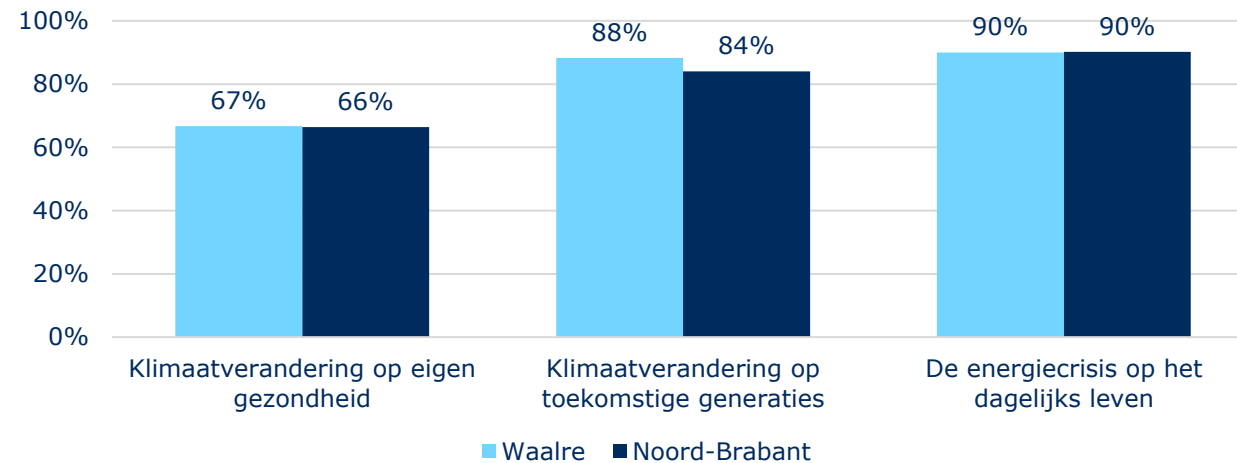
- Stimuleer groene (en blauwe) tuinen, gevels en daken: Dit werkt geluiddempend, verkoelend en kan ook wateroverlast beperken.
- Stimuleer ventilatie van de woning; zorg voor aanvoer frisse lucht en afvoer van vocht en vervuilde stoffen.
- Wil je weten waar in jouw gemeente de meeste gezonde woningen staan? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

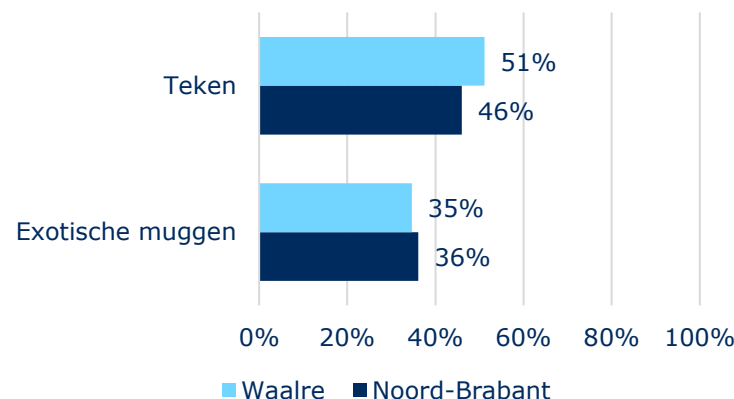
Effecten op gezondheid

- Hogere gemiddelde temperaturen leiden tot meer mensen met (langdurige) **hooikoorts** en **ziekteverzuim**. Daarnaast leiden nattere winters tot meer **huisstofmijt** en **schimmels** in woningen, wat de kans op allergieën vergroot.
- Mensen zijn tijdens warme dagen meer buiten en daarmee neemt de blootstelling aan uv-straling toe. uv-straling vergroot het risico op **huidkanker** en **staar**.
- Een hittegolf kan leiden tot **verminderde nachtrust**, wat een effect kan hebben op het welbevinden. Evaringen met extreme weersomstandigheden, zoals een overstrooming of bosbrand, kunnen leiden tot psychische klachten als **angst** en **depressie**.

Is bezorgd over de invloed van...

Is bezorgd over de invloed op eigen gezondheid van...

Tips

- Om allergieën en luchtwegklachten zoveel mogelijk te voorkomen is een gevarieerde beplanting aan te raden.
- Bij het ontwerpen, plannen en realiseren van stedelijk water is het van belang rekening te houden met de kwaliteit van water om infecties te voorkomen. Gebruik de [waterkwaliteitscheck](#).
- Wil je een volledig overzicht van de effecten van klimaat op gezondheid? Bekijk de pagina op de [BrOS](#)!

Hoe mooi zou het zijn: een omgeving die is ontworpen en ingericht om ons gezond te maken en te houden. Uit de resultaten van de Monitor gezonde leefomgeving blijkt dat we hier nog werk aan de winkel hebben. Veel Brabantse inwoners zijn bezorgd over gezondheidsrisico's door de fysieke leefomgeving, klimaatverandering en energiecrisis. Ook ervaren veel inwoners hinder van de fysieke leefomgeving, bijvoorbeeld door geluid en geur. Toch zijn de meeste inwoners positief over de eigen leefomgeving. Gemeenten kunnen deze resultaten benutten om samen met inwoners de fysieke leefomgeving te verbeteren en inwoners bewust te maken van de eigen invloed hierop. We zien daarvoor de volgende aanknopingspunten:

- Zet in op een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten;
- Bescherm inwoners tegen gezondheidsrisico's en focus op kwetsbare wijken waar ongunstige omgevingsfactoren vaker voorkomen;
- Schone(re) lucht is van groot belang voor het behalen van gezondheidswinst, sluit daarom aan bij het schone lucht akkoord;
- Bescherm (kwetsbare) inwoners tegen de gevolgen van klimaatverandering, bijvoorbeeld door een lokaal hitteplan en geef aandacht aan de verduurzaming van woningen.

Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten is een van de doelstellingen in het '[Gezond en Actief Leven Akkoord](#)' (GALA). Hierin staan afspraken over gezondheidsafwegingen bij het inrichten van de fysieke leefomgeving. De meeste inwoners zijn positief over de fysieke leefomgeving: men vindt de buurt aantrekkelijk om in te bewegen (84%), ervaart voldoende groen in de buurt (85%) en beoordeelt de eigen woonomgeving met een voldoende (91%). De inrichting van de fysieke leefomgeving bevordert gezondheid en brengt mensen meer in beweging. Denk bijvoorbeeld aan parken met veel groen, groene (school)pleinen, ontmoetingsplekken zoals bankjes of speeltuinen en verlichting. Steeds minder inwoners voldoen aan de beweegrichtlijn en gaan minder vaak lopend of fietsend naar werk. Minder dan de helft van de inwoners ervaart onvoldoende sociale samenhang in de buurt (45%). Een op de vier inwoners is bezorgd over de invloed van de leefomgeving op de eigen gezondheid. Door inwoners meer te betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen werk je tegelijk aan oplossingen, de bezorgdheid én het versterken van de sociale samenhang.

De fysieke leefomgeving heeft ook een negatieve invloed op gezondheid. Gemeenten hebben de uitdaging om hun **inwoners** te **beschermen tegen gezondheidsrisico's**. Veel inwoners ervaren hinder vanuit de fysieke leefomgeving. 23% van de inwoners voelt zich ernstig gehinderd door geluid. Verkeer is de grootste veroorzaker van geluidsoverlast. 13% van de inwoners wordt ernstig gehinderd door geur. Geluids- en geurhinder hebben een grote impact op de gezondheid. Stressgevoelens hebben bijvoorbeeld een effect op de mentale gezondheid van inwoners. Daarnaast verhoogt een te hoge geluidsbelasting het risico op hart- en vaatziekten. De invoering van de Omgevingswet biedt extra kansen om gezondheidskaders te stellen die verder gaan dan de wettelijke normen. Denk aan het terugdringen van geluidsoverlast bij bestaande woningen, nieuwe woningen en scholen bouwen op plekken liggen waar relatief schone lucht is en het aanleggen van bedrijventerreinen waar mensen uitgenodigd worden om te gaan wandelen in de pauze.

Luchtkwaliteit is de milieufactor met de grootste impact op gezondheid. Geen enkel adres in Brabant heeft een gezonde luchtkwaliteit. Uit het [rapport](#) 'Luchtkwaliteit en gezondheid in de provincie Noord Brabant' blijkt dat de kwaliteit van de lucht die we inademen gelijk staat aan het roken van 5 sigaretten per dag. 70% van de inwoners in Brabant is bezorgd over de gezondheidsrisico's van blootstelling aan fijnstof, 60% is bezorgd over de blootstelling aan stikstof. Bronnen die bijdragen aan een slechte luchtkwaliteit zijn onder andere wegverkeer, houtrook, industrie en veehouderijen. 22% van de inwoners woont in een drukke straat, 15% woont in de buurt van industrie en 16% in de buurt van veehouderij. Inwoners maken zich zorgen over deze bronnen en/ of ervaren er hinder van. Deze cijfers onderstrepen **het belang van schone lucht voor het behalen van gezondheidswinst voor inwoners**. Een lagere blootstelling aan luchtvervuiling levert altijd gezondheidswinst op. Daarom zijn bronmaatregelen om de uitstoot te verminderen belangrijk. Bij bouwplannen van gevoelige bestemmingen, zoals woningen, scholen en verzorgingshuizen is het belangrijk om rekening te houden met de afstand tot de vervuilende bron. De Brabantse GGD-en roepen alle Brabantse gemeenten op om zich aan te sluiten bij het [Schone lucht akkoord](#) en zo samen te werken aan schone lucht.

De [wereldgezondheidsorganisatie](#) (WHO) noemt klimaatverandering de grootste bedreiging voor de volksgezondheid. Basisvoorwaarden, zoals schone lucht, drinkwater, voldoende voedsel en onderdak, worden hierdoor bedreigd. Het GALA adviseert meer kennis en maatregelen om **(kwetsbare) mensen** zo goed mogelijk te **beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering** zoals hitte, allergieën, infectieziekten en uv-straling. 66% van de inwoners is bezorgd over de invloed van klimaat op de eigen gezondheid, 9% is extreem bezorgd. In de aanpak van klimaatadaptatie is vooral aandacht voor technische maatregelen. Het is daarnaast belangrijk om aandacht te hebben voor het perspectief van de inwoners. 14% van de inwoners vindt dat de buurt onvoldoende verkoelende plekken heeft en 17% kan onvoldoende verkoelende plekken in de woning vinden. Een [lokaal hitteplan](#) helpt om in je eigen omgeving goed voorbereid te zijn op een periode van extreme warmte. In zo'n plan staat welke organisaties betrokken zijn en wie welke maatregelen neemt. Een lokaal hitteplan kan zich richten op de gehele gemeente, maar ook op specifieke doelgroepen zoals kwetsbare ouderen, jonge kinderen, chronisch zieken of dak- en thuislozen. Daarnaast kan het plan kan op zichzelf staan of onderdeel uitmaken van lokale klimaat adaptatie strategieën.

Veel inwoners (90%) zijn bezorgd over de invloed van de **energiecrisis** op het dagelijks leven. Een op de drie inwoners is heel of extreem bezorgd (32%). Bijna een op de vijf inwoners (17%) heeft moeite met rondkomen, in 2020 was dit nog een op de tien inwoners. Er zijn grote verschillen tussen wijken in de mate waarin de omgeving de gezondheid van mensen stimuleert of juist belemmert. Veel van deze ongunstige omgevingsfactoren komen vaker voor in kwetsbare wijken, denk bijvoorbeeld aan vocht en schimmels in huis. Uit onze cijfers blijkt dat inwoners die moeite hebben met rondkomen veel vaker heel of extreem bezorgd zijn over de energiecrisis. Ook hebben zij vaker te maken met schimmel/vocht in woon/slaapkamer. Uit [onderzoek van TNO](#) blijkt dat een ongezond binnenmilieu negatieve gezondheidsgevolgen heeft zoals verhoogde bloeddruk, mentale problemen en hogere kans op luchtweginfecties. Geef daarom extra hulp en ondersteuning bij de verduurzaming van woningen in wijken waar meer inwoners moeite hebben met rondkomen.